

MASAK İKİ YENİ ŞÜPHELİ İŞLEM BİLDİRİMİ REHBERİ YAYIMLADI

I. GİRİŞ

Mali Suçları Araştırma Kurulu (“MASAK”) tarafından, 11 Eylül 2026 tarihinde Hawala ve Benzeri Alternatif Değer Transfer Sistemlerinin Tespiti ve Şüpheli İşlem Bildirimi Rehberi (“**Hawala Rehberi**”) ve 13 Ekim 2026 tarihinde Kiralık Hesaplarla Mücadele Şüpheli İşlem Bildirimi Rehberi (“**Kiralık Hesap Rehberi**”) yayımlanmıştır. Söz konusu rehberler, suç gelirlerinin aklanması ve terörizmin finansmanı ile mücadele kapsamında, finansal hesapların üçüncü kişiler tarafından kullanılması ile hawala ve benzeri alternatif değer transfer sistemlerinden kaynaklanan risklerin tespit edilmesi ve önlenmesine yönelik önemli açıklamalar içermektedir.

Rehberlerde kiralık hesapların temin edilmesi ve yönetilmesi, yasa dışı ödeme ve tahsilat altyapılarında kullanılması, ekonomik değer farklı kişiler, hesaplar ve varlık türleri arasında aktarılması ile bu işlemlerin gerçek faydalanıcılarının belirlenmesi gibi hususlar ele alınmaktadır. Ayrıca, yükümlü grupları itibarıyla öne çıkan risk göstergeleri ortaya konulmakta, şüpheli işlemlerin tespitine ve bildirilmesine yönelik değerlendirmeler ile alınması gereken önleyici tedbirlere ilişkin açıklamalara yer verilmektedir.

1. Hawala ve Kiralık Hesap Kavramları

Hawala Rehberi’nde hawala ve benzeri alternatif değer transfer sistemleri, bir yerde teslim edilen fon veya ekonomik değer karşılığının, doğrudan transfer edilmesine gerek olmaksızın başka bir kişi veya yerde kullanılabilir hâle getirildiği sistemler olarak açıklanmaktadır. Bu sistemler esas itibarıyla ekonomik değer kabul edilmesi, karşılığının başka bir yerde teslim edilmesi ve araçlar arasındaki borç ve alacakların daha sonra mutabakata bağlanması aşamalarından oluşmaktadır. Araçlar arasındaki mutabakat, her işlem sonrasında ayrı ayrı gerçekleştirilebileceği gibi farklı yönlerdeki işlemlerin mahsuplaştırılması ve yalnızca net bakiyenin tasfiye edilmesi suretiyle de sağlanabilmektedir.

Kiralık Hesap Rehberi’nde ise kiralık hesap kullanımı, gerçek veya tüzel kişilere ait finansal hesapların üçüncü kişiler tarafından veya bu kişilerin yönlendirmesi doğrultusunda hesap sahiplerince kullanılması olarak tanımlanmaktadır. Uluslararası literatürde *money mule* olarak adlandırılan bu uygulama, banka hesaplarının belirli bir bedel karşılığında üçüncü kişilerin kullanımına sunulmasıyla sınırlı olmayıp farklı şekillerde ortaya çıkabilmektedir. Bu kapsamda, banka hesaplarına ilişkin erişim bilgilerinin üçüncü kişilere devredilmesi, hesap sahiplerinin üçüncü kişilerin talimatları doğrultusunda işlem gerçekleştirmesi veya şirket hesaplarının üçüncü kişiler adına tahsilat yapılması amacıyla kullanılması da kiralık hesap kullanımına örnek teşkil etmektedir.

Kiralık hesap kullanımı ile hawala sistemleri farklı işleyişlere sahip olmakla birlikte, her iki uygulama da fonların gerçek kaynağının, işlem taraflarının ve nihai yararlanıcıların tespitini güçleştirmektedir. Özellikle üçüncü kişilere ait hesapların fonların toplanması, dağıtılması veya farklı varlık türlerine dönüştürülmesi amacıyla kullanılması, hawala benzeri alternatif değer transfer sistemlerinin işleyişiyle bağlantılı riskler doğurabilmektedir. Bu nedenle söz konusu

uygulamaların suç gelirlerinin aklanması ve terörizmin finansmanının önlenmesi kapsamında birlikte değerlendirilmesi önem taşımaktadır.

2. Yasa Dışı Ödeme Altyapıları ve Paravan Şirketler ve Hawala Sistemleri

Kiralık Hesap Rehberi’nde, kiralık hesapların münferit işlemlerden ziyade organize ödeme ve tahsilat sistemlerinin bir parçası olarak kullanılabildiği açıklanmaktadır. Özellikle yasa dışı bahis, kumar ve yatırım dolandırıcılığı faaliyetlerinde farklı gerçek ve tüzel kişilere ait hesaplar üzerinden fon toplanması, bu fonların başka hesaplara dağıtılması ve nihayetinde farklı finansal araçlara dönüştürülmesi söz konusu olabilmektedir. Bu gibi yapılarda çok sayıda hesap, merkezi olarak yönetilen tahsilat havuzları içerisinde kullanılabilmekte, fonlar kısa süre içerisinde farklı finansal kuruluşlara aktarılabilen ve API bağlantıları aracılığıyla ödeme süreçleri otomatik olarak yönetilebilmektedir.

Kiralık Hesap Rehberi’nde ayrıca paravan şirketler ve uzun süre faaliyetsiz kaldıktan sonra devralınarak yeniden kullanılan şirketler bakımından özel risklere dikkat çekilmektedir. Özellikle şirketin faaliyet konusu, mali kapasitesi ve ticari geçmişiyle uyumsuz işlem hacimleri ile şirketin görünürdeki ortakları ve fiilî yöneticileri arasındaki farklılıklar önemli risk göstergeleri olarak değerlendirilmektedir.

Kiralık hesapların organize tahsilat ve dağıtım ağlarında kullanılması, Hawala Rehberi’nde ele alınan alternatif değer transfer sistemleriyle de bağlantılı riskler doğurabilmektedir. Hawala ve benzeri sistemlerde, farklı kişilerden toplanan fonların karşılığı, doğrudan aynı fonların transfer edilmesine gerek olmaksızın başka kişi veya yerlerde kullanıma sunulabilmekte ve araçlar arasındaki borç ve alacaklar daha sonra mahsuplaştırılabilmektedir. Bu kapsamda kiralık hesaplar, hawala benzeri sistemlerde fonların toplanması, dağıtılması veya farklı varlık türlerine dönüştürülmesi amacıyla kullanılabilmektedir.

3. Kiralık Hesap Kullanımının Hukuki Sonuçları

Kiralık Hesap Rehberi’nde, kiralık hesap kullanımının somut olayın niteliğine göre farklı suç tipleri kapsamında değerlendirilebileceği belirtilmektedir. Bu kapsamda özellikle aşağıdaki düzenlemeler önem taşımaktadır:

- **Başkası hesabına işlem yapıldığının beyan edilmemesi:** 5549 sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanun’un (“**5549 Sayılı Kanun**”) 15. maddesi uyarınca, kimlik tespitini gerektiren işlemlerde kendi adına hareket etmekle birlikte gerçekte başkası hesabına işlem yapan kişilerin, işlemten önce kimin hesabına hareket ettiklerini yükümlüye yazılı olarak bildirmeleri zorunludur. Bu yükümlülüğe aykırılık hâlinde altı aydan bir yıla kadar hapis veya beş bin güne kadar adli para cezası öngörülmektedir.
- **Suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini aklama:** 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu’nun (“**TCK**”) 282. maddesi kapsamında, kiralık hesapların suç gelirlerinin kaynağının gizlenmesi, farklı hesaplara aktarılması veya bu gelirlere meşru bir görünüm kazandırılması amacıyla kullanılması, somut olayın özelliklerine göre aklama suçu bakımından değerlendirilebilmektedir.

- **Dolandırıcılık ve yasa dışı bahis faaliyetleri:** Kiralık hesapların dolandırıcılık gelirlerinin tahsilinde veya yasa dışı bahis ve kumar faaliyetlerinin ödeme altyapılarında kullanılması, ilgili fiilin niteliğine göre TCK'nin dolandırıcılık ve kumara ilişkin hükümleri ile 7258 sayılı Futbol ve Diğer Spor Müsabakalarında Bahis ve Şans Oyunları Düzenlenmesi Hakkında Kanun kapsamında hukuki ve cezai sorumluluk doğurabilmektedir.
- **Terörizmin finansmanı ve yaptırımların aşılması:** Kiralık hesapların terörizmin finansmanında fonların toplanması ve aktarılması veya malvarlığının dondurulması tedbirlerinin aşılması amacıyla kullanılması, 6415 sayılı Terörizmin Finansmanının Önlenmesi Hakkında Kanun kapsamında değerlendirmeye konu olabilmektedir.

Kiralık Hesap Rehberi'nde ayrıca, kiralık hesapların organize şekilde temin edilmesi ve kullanılması durumunda TCK madde 220'de düzenlenen suç işlemek amacıyla örgüt kurma hükümlerinin de gündeme gelebileceği ifade edilmektedir.

Hawala ile bağlantılı işlem örüntülerinin tespit edilmesi hâlinde ise ayrıca, fiilen sunulan hizmetin niteliğine göre 6493 sayılı Ödeme ve Menkul Kıymet Mutabakat Sistemleri, Ödeme Hizmetleri ve Elektronik Para Kuruluşları Hakkında Kanun kapsamında izinsiz ödeme hizmeti sunulması ve somut olayın koşullarına göre ilgili diğer suç ve yaptırım hükümleri gündeme gelebilir.

4. Kiralık Hesapların Tespitinde Öne Çıkan Risk Göstergeleri

Kiralık Hesap Rehberi'nde, kiralık hesap kullanımının tespitinde münferit işlemlerden ziyade işlem örüntülerinin, hesaplar arasındaki bağlantıların ve müşterilerin ekonomik profilleriyle işlem davranışları arasındaki uyumun değerlendirilmesi gerektiği vurgulanmaktadır. Bu kapsamda, müşterinin mali kapasitesi veya ticari faaliyetleriyle uyumsuz yüksek hacimli işlemler gerçekleştirmesi, kısa süre içerisinde çok sayıda farklı kişiden fon olarak bunları başka hesaplara aktarması ve görünürde bağımsız hesapların ortak teknik unsurlar üzerinden yönetilmesi başlıca risk göstergeleri arasında yer almaktadır. Ayrıca, yeni kurulan veya uzun süre faaliyetsiz kaldıktan sonra yeniden kullanılmaya başlanan şirketlerin ticari kapasiteleriyle

uyumsuz işlemler gerçekleştirmesi, fonların belirli hesaplarda toplanması, müşterilerin işlem amacı ve fon kaynağı hakkında yeterli açıklama sunamaması ile fonların ekonomik gerekçesi açıklanamayan şekilde farklı finansal araçlara dönüştürülmesi de şüpheli işlem değerlendirmelerinde dikkate alınması gereken hususlar arasında sayılmaktadır.

Hawala Rehberi'nde ise özellikle görünürde birbirinden bağımsız işlemler arasındaki ekonomik bağlantıların tespit edilmesine ve fonların farklı kişiler, hesaplar ve varlık türleri üzerinden aktarılmasına ilişkin risklere dikkat çekilmektedir. Bu kapsamda, birbirleriyle ekonomik ilişkisi bulunmayan kişilerin aynı alıcıya fon transfer etmesi, fonların farklı hesaplar üzerinden bölünerek aktarılması, yurt dışından gelen yüksek tutarlı fonların kısa sürede nakde veya başka varlıklara dönüştürülmesi ve banka hesapları ile kripto varlık cüzdanları arasında sürekli fon hareketlerinin bulunması öne çıkan risk göstergeleri arasında yer almaktadır. Ayrıca, farklı müşterilere ait işlemlerin mahsuplaştırılması ve ekonomik değerin doğrudan fon transferi gerçekleştirilmeksizin başka kişi veya yerlerde kullanıma sunulması da işlemlerin gerçek ekonomik mahiyetinin belirlenmesini güçleştirebilmektedir.

Kiralık Hesap Rehberi, söz konusu göstergelerin ağ analitiği, gelişmiş veri analizi, anomali tespiti ve yapay zekâ destekli araçlarla birlikte değerlendirilmesini de önermektedir. Bu çerçevede, uyum birimlerinin yalnızca önceden belirlenmiş işlem senaryolarına dayalı kontrollerle yetinmemesi, görünürde ilişkisiz hesaplar arasındaki ortak davranış ve bağlantıları ortaya çıkarabilecek izleme mekanizmaları geliştirmesi önem taşımaktadır.

5. Şüpheli İşlem Bildirimi Öncesinde Alınması Gereken Tedbirler

Kiralık Hesap Rehberi'nde kiralık hesap kullanımına ilişkin şüphelerin ortaya çıkması hâlinde yükümlüler tarafından alınması gereken tedbirlere yer verilmiştir. MASAK, şüpheli işlem bildirimlerinin tek başına yeterli bir önlem olmadığını, asıl amacın şüpheli hesabın yasa dışı faaliyetlerde kullanılmaya devam etmesinin önlenmesi olduğunu açıkça vurgulamaktadır. Bu kapsamda, 5549 Sayılı Kanun ve ilgili ikincil mevzuat uyarınca yükümlülerin riskin niteliğine göre aşağıdaki tedbirleri değerlendirmesi gerekmektedir:

- **Müşterinin tanınması ve ilave inceleme:** Müşterinin ekonomik ve ticari faaliyetlerinin, işlem hacminin, fon kaynağının, işlemlerin amacının ve gerçek faydalanıcının araştırılması; gerektiğinde müşteriden ilave bilgi ve belge talep edilmesi.
- **Müşteriyle irtibat kurulması:** İşlemlerin müşteri tarafından bilinip bilinmediğinin, hesabın fiilen kim tarafından kullanıldığının ve üçüncü kişilerle mevcut ilişkilerin tespit edilmesi.
- **İşlem ve erişim kısıtlamaları:** Somut olayın niteliğine göre işlem limitlerinin düşürülmesi, belirli ürün ve hizmetlerin sınırlandırılması, mobil veya internet bankacılığı erişiminin kısıtlanması, POS ve sanal POS hizmetlerinin durdurulması veya harcı cüzdan transferlerinin sınırlandırılması.

- **İş ilişkisinin değerlendirilmesi:** Riskin alınan tedbirlerle yönetilememesi, müşterinin açıklamalarının yetersiz kalması veya hesabın üçüncü kişiler tarafından kullanıldığının anlaşılması hâlinde işlemin gerçekleştirilmemesi ve gerektiğinde iş ilişkisinin sona erdirilmesi.
- **Şüpheli işlem bildiriminin içeriği:** Bildirimlerin yalnızca işlem hareketlerinin teknik özetinden ibaret olmaması; müşteriden alınan açıklamaları, temin edilen belgeleri, yapılan incelemeleri ve tespit edilen tutarsızlıkları da içermesi.

Özellikle yalnızca dijital kanallar üzerinden faaliyet gösteren finansal kuruluşlarda erişim kısıtlamalarının, kuruluşun hizmet modeli ve riskin seviyesi dikkate alınarak kademeli şekilde uygulanması öngörülmektedir. Kiralık Hesap Rehberi'nde, kiralık hesap kullanımına ilişkin açık risk göstergeleri bulunmasına rağmen gerekli önleyici tedbirlerin alınmamasının, yükümlüler bakımından idari yaptırım riskinin yanı sıra somut olayın özelliklerine göre adli süreçlere de yol açabileceği ifade edilmektedir. Bununla birlikte, yalnızca idari yükümlülüklere aykırılık veya objektif risk göstergelerinin varlığı tek başına cezai sorumluluk doğurmamaktadır. Cezai sorumluluğun değerlendirilmesinde ilgili kişilerin bilgi ve iradesi, kastı ve fiille bağlantısı ayrıca önem taşımaktadır.

6. Sektörler İtibarıyla Öne Çıkan Düzenlemeler ve Risk Göstergeleri

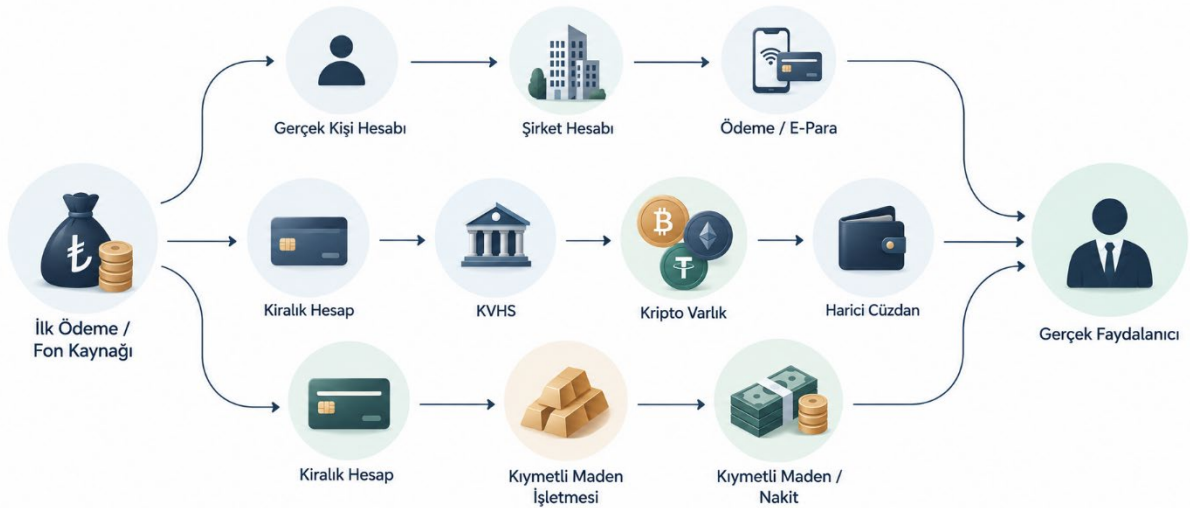
Kiralık Hesap Rehberi'nde dokuz farklı yükümlü grubu bakımından kiralık hesap kullanımına ilişkin sektörel risk göstergeleri belirlenmiştir.

Sektör	Öne Çıkan Riskler
Bankalar	Üçüncü kişilerce kullanılan hesaplar, yoğun ve hızlı fon transferleri, ortak teknik erişim bilgileri, hesap rotasyonu ve paravan şirketler
Ödeme ve elektronik para kuruluşları	Çok sayıda hesaptan fon toplanması, FAST üzerinden hızlı transferler, ortak cihaz ve IP kullanımı, POS ve sanal POS işlemlerinin kötüye kullanılması
Kripto varlık hizmet sağlayıcıları	Kiralık hesaplardan gelen fonların kripto varlığa dönüştürülmesi, bağlantılı haricî cüzdanlara transferler ve müşteri profiliyle uyumsuz işlemler
Yetkili müesseseler	Üçüncü kişi hesaplarından finanse edilen döviz işlemleri ve fonların farklı kişiler adına nakde veya dövizde dönüştürülmesi
Kuyumcular ve kıymetli maden sektörü	Üçüncü kişi hesaplarından gelen fonlarla kıymetli maden alınması ve bedellerin ekonomik ilişkisi açıklanamayan kişilere aktarılması
Sermaye piyasası aracı kurumları	Üçüncü kişilerce finanse edilen yatırım hesapları, ekonomik gerekçesi açıklanamayan menkul kıymet virmanları ve bağlantılı hesap hareketleri
SMMM ve YMM'ler	Gerçek ekonomik faaliyeti bulunmayan şirketler, faaliyetle uyumsuz finansal hareketler ve görünürdeki ortaklarla fiili yöneticiler arasındaki farklılıklar

Noterler	Aynı kişilere verilen geniş kapsamlı vekâletnameler, tekrar eden şirket kuruluş ve devir işlemleri ve üçüncü kişilere finansal yetki verilmesi
Avukatlar	Paravan şirket kuruluşları, gerçek faydalanıcının gizlenmesi, şirket devri ve finansal işlemlere ilişkin yetkilendirmeler

Kiralık Hesap Rehberi ayrıca kripto varlık hizmet sağlayıcılarını kiralık hesaplarda toplanan fonların farklı varlık türlerine dönüştürülmesi ve haricî cüzdanlara aktarılması bakımından kritik bir finansal geçiş noktası olarak değerlendirmektedir. Bu kapsamda özellikle müşterilerin banka hesapları ile kripto varlık hesapları arasındaki ilişkinin, kullanılan cihaz ve erişim bilgilerinin, haricî cüzdan transferlerinin ve müşterilerin mali profilleriyle uyumsuz işlemlerinin birlikte incelenmesi gerektiği belirtilmektedir.

Her iki rehberde ayrıca, 29 Sıra No.lu Mali Suçları Araştırma Kurulu Genel Tebliği kapsamında uygulanan transfer ve limit tedbirlerinin dolanılmasına yönelik işlem örüntülerine dikkat çekilmektedir. Özellikle stabil kripto varlıklara ilişkin limitlerden kaçınmak amacıyla farklı kripto varlıkların ara varlık olarak kullanılması, somut olayın özelliklerine göre risk göstergesi oluşturabilmektedir. Bu nedenle kripto varlık hizmet sağlayıcılarının mevcut izleme ve kontrol sistemlerini, müşteri hesapları, fon kaynakları, teknik erişim bilgileri ve blokzincir üzerindeki transfer ilişkilerini birlikte değerlendirecek şekilde gözden geçirmeleri önem taşımaktadır.

II. SONUÇ

MASAK tarafından yayımlanan Hawala Rehberi ve Kiralık Hesap Rehberi, suç gelirlerinin aklanması ve terörizmin finansmanı ile mücadelede münferit işlem ve hesap odaklı yaklaşımdan, finansal ağların ve ekonomik değer hareketlerinin bütüncül olarak incelendiği risk temelli bir izleme ve kontrol yaklaşımının önemini ortaya koymaktadır. Bu kapsamda, kiralık hesaplar ile hawala ve benzeri alternatif değer transfer sistemlerinin tespitinde yalnızca hesap hareketlerinin değil, fonların kaynağının, işlem tarafları arasındaki bağlantıların, farklı varlık türleri arasındaki dönüşümlerin ve nihai yararlanıcıların da değerlendirilmesi önem taşımaktadır.

VARDAR | ŞANLI

Her iki rehberde yer verilen sektörel risk göstergelerinin mevcut uyum programlarına entegre edilmesi, müşteri kabul ve kimlik tespiti süreçlerinin güçlendirilmesi, işlem izleme mekanizmalarının geliştirilmesi ve özellikle üçüncü kişilerce kontrol edilen hesaplar ile görünürde birbirinden bağımsız işlemler arasındaki bağlantıların tespitine yönelik kontrollerin oluşturulması, yükümlülerin mevzuata uyumunun sağlanması ve olası hukuki risklerin azaltılması bakımından önem arz etmektedir. Bu doğrultuda, şüpheli işlem bildirimi yükümlülüğünün yerine getirilmesi, müşterinin tanınması, risk yönetimi, izleme ve kontrol ile gerekli önleyici tedbirlerin uygulanmasına ilişkin diğer yükümlülükleri ortadan kaldırmamaktadır.

Son olarak, Hawala Rehberi ve Kiralık Hesap Rehberi'nde yer verilen risk göstergelerinin ilgili sektörler için yayımlanmış diğer MASAK rehberlerinin yerine geçmediği, bunları tamamlayıcı nitelikte olduğu dikkate alınmalıdır. Bu nedenle yükümlülerin değerlendirmelerini, faaliyet alanlarına ilişkin güncel mevzuat ve sektörel rehberlerle birlikte yürütmeleri gerekmektedir.

İşbu bilgi notu, Türk hukukunun genel prensipleri çerçevesinde ve 2 Ekim 2026 tarihine kadar söz konusu olan gelişmeler ışığında ve konu hakkında genel bir bilgilendirme yapmak amacıyla hazırlanmış olup tanıtım/reklam ve somut olaylar özelinde bir değerlendirme içermemektedir. Bu nedenle, işbu bilgi notunda yer alan bilgiler her durum için özel koşullara bağlı olarak farklılık gösterebilir ve Vardar Şanlı Avukatlık Bürosu bu durumlardan sorumlu tutulamaz.